

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Vidéken: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

TOLLHEGYEN.

— május 22.

(Intrviti, nam et heic dic sant.)

Lépjetek be, mert itt Istenek vannak. Már mint lépjetek be, új és régi honatyák, az ország fényes palotájába, mivel itt is vannak hogyha nem Istenek, legalább fél- és kisebb-fajta Istenek. Híregebellek, az Offenbach-féle operettekkel való. Lesz itt Bachus, Vulkán, Ámor, Hermes, Herkules és a többi, csak az a kérdés, hogy tévedt-e közőjük holmi Jupiter, a kinek szemöldöke rán dítására megrendül az Olympus, vagy Apollo, kinek lantja ideális érzéseket zengedez. Mind megjelentek ma a király előtt, a Felséges ur meglegedve szemlélhette a trónja elé bárányszőrt öltözött, megsimogatható tigri-eket. Majd megvállik nem sokára, hogy ki nek lesz nagyobb oka az örvendezésre: Magyarországának e, vagy csak — a régi mó don... Ausztriának?

(Szökevény fiuk.) Egy vasuti tisztviselő fiucskája a napokban megszökött odahazulról. Kalandvágyból. Egyedül neki akart vágni a világnak, képzelőtehetségével meg alkotva maga előtt a jövő képét, mint gazdag ember, mint világhódító akart visszatérni a szülői házhoz. Ezt a fajtát már nagyon jól ismerjük. Nagyon is gyors egymásutánban ismétlődnek ezek a szökések: most, tavasszal, mikor kizöldül a szabad természet és közelednek a vizsgák, kissé erősebb ez az áramlat. Szép dolog ez az ábrándozás, álomszövés. Kalandosat, szertelent, ostobát

kigondolni és megcsinálni — ehez a fantázia szertelensége és egy nagy adag bátorság szükséges. Gyermekek, akikben a műveltség elhintett magja már csirába hajtott, fantáziálnak. Éles eszüknek mese, esemény, kaland kell. Forró képzelőtehetség vezérli őket nagy célok és feladatok felé, amik elérhetetlenek vagy aminek elérése túlhaladja erejüket. Az aggodó szülőknél, a komoly tanfériaknál szemében bűn, káros és büntetésre méltó dolog ez a szokás: az életnek haszna van belőle... és nagyon sokszor a szökevénynek is. Hova jutna a világ, ha nem volna bennük vállalkozási szellem, mindent kockáztató merészkedés? Vajjon nem a szökevény gyermek szerepét játssza e az a komoly tudós, aki könnyelműen teszi kockára akár életét is komoly kísérleteinek sikere érdekében? Képzem, merészkedés, vakhit, mennyiszor győz ez a három az életben; csak természetes, hogy sokszor keserűen bünhődik a kísérletező. Nem fogjuk biztatni a nebulókat, hogy rajta, szökjenek meg bátran hazulról, nem fogjuk helyeselni a megszökött gyermekek helytelen cselekedetét — elvégre is, minek a szülőknél gondot okozni, no meg a szegény kis szökevénynek meg is hülhetnek utközben, ki szeretné ezt? De mégis, lelkünk mélyén egy kicsit örülünk mindannyiszor, valahányszor Fiuméből jön a hír, hogy újra elfogtak pár kalandvágyó magyar fiút. Magyar fiút! Terítettét, ha már egyszer a magyar vér is megmozdul. Az már nagy dolog. Egy kicsit élethetetlenek voltunk mi mindig, had mozogjon ez a lusta magyar vér. A mai korban nem mindig és épen nem kizárólag a pozi-

tív tudás a vezéresillag. Egy kis élelmesség, egy jó ötlet és bátorság ma már többre képesek. Csak had képzelődjön a gyermek forró képzelőtehetsége; a lendület és nagy akaratú teszi ma az embert Amerikát sem fedezték volna fel nélkül. Akikben élet van, abból ki kell annak törni és annál jobb, minél fiatalabb korban tör ez rajta ki. Annál biztosabb az eleven ész jelenléte és annál több idő van a képzelőtehetség fattyu-növéseinek lenyesegetésére.

A trónbeszéd.

— május 22.

(B.) A magyar király hosszú szünet után újra megszólalt. A királyi várak fogadótermében egybegyűlt képviselőknek és főrendeknek személyesen tolmácsolta királyi üdvözlését.

Ennél az alkalomnál meg lehet állani egy pillanatra.

Mintha egy kissé sajtáságosan esne már az alkotmányos teendők teljesítése. A hosszú és kínos abszolút uralom épen ott tartott már, hogy teljesen kiölje a magyar nemzetből az alkotmány öserejébe vetett hitet, bár kiölni sohasem tudta volna. A király parancsokkal és kéziratokkal érintkezett magyar népevel és az ország határain belül egyáltalán nem került.

Vajjon az fájt-e az alkotmányos uralkodónak, hogy abszolutisztikus intézkedésekbe sodorták bele gonosz tanácsadói? és ezért nem akarta személyesen megtekinteni a magyarországi állapotot-

A gyermekbarát.

— Irta: Géczy István. —

A „Szabadság” eredeti tárcája.

Szaládi Oszkár, a nagy gyermekbarát, dobogó szívvel esengetett be a szép özvegyhez, Füzínéhez.

Kezében egy ibolya bokrétát tartott s maga volt a kifogástalan elegancia, csak a feszesen simuló császárkabát hátsó zsebei duzzadtak ki erősen, jelezve, hogy valamit rejtenek mélyökben.

A szobalány ismerős mosolylyal nyitott ajtót, mint olyan vendég előtt, a kit meggyőződése szerint a ház asszonya mindig szívesen lát. Szaládi udvarias, előzékeny uriember; a szobalányhoz is van egy pár kedveskedő szava, mialatt az bevezette a szalonba és eltűnt egy mellékajtnál, hogy bejelentse asszonyának a kedves vendéget.

Ez az időköz épen elég volt arra, hogy egy álló tükörbe megigazítsa nyak-kendőjét és félresimítson egy reitenskedő hajfürtöt, — aztán hirtelenében átfutott gondolatban a mondékáján, mert hiába nevezetes perc előtt állott, mint kérő jelent meg a szép és módfelett gazdag özvegnél.

Egyszerre felpatlant az ajtó és egy négy éves kis szökebsbi rontott be, a ki egyenesen a Szaládi nyakába kapaszkodott, majd elhelyezkedett a térdén és lovagolni

kezdett rajta. A szép özvegy, aki nyomon követte kis leányát, gyönyörködve, szinte elrészélyesedve nézett Szaládira, a ki gyorsan kiürítette zsebeit, egyenkint szedve elő mélyéből a játékszereket a kis baba számára.

Isten hozta, Szaládi, szól a szép özvegy, osókra nyujtva finom formájú vékony kezét. Szaládi felállt, udvariasan meghajtotta magát és mohón kapta el az özvegy kezét s talán kissé hosszasan is tartotta kezei közt, mint azt az illendőség megengedte.

Füzíné elpirult, de nem huzta vissza kezét, ülésel kínálta meg Szaládit s maga is leült melléje, mialatt a kis baba a sarokba huzódott és szakértelemmel kezdett feiboncolni egy piros bugyogós pojácát, a mit Szaládi bácsi csak az imént hozott neki.

Szaládi hódolattal nyujtotta át a kezében tartott ibolya csokrot, a miből az asszony egy szálat kitépett, és keblére tűzött. Ez a néma, de sokat jelentő beszéd megadta a bátorságot Szaládinak a beszédhez.

— Nagyságos asszonyom, engedje meg, hogy egy kérdést intézzek önöz, feleljen rá őszintén: Ismer-e engem jól?

— Azt hiszem jól ismerem, Szaládi. És minő véleménnyel van felőlem? folytatta a kérdést Szaládi, — nem hiúságból kértem ezt, nem is ok nélkül, tudnom kell minő véleménnyel van irántam, mielőtt elmondanám, miért jöttem ma ide.

— Szaládi, én magát nagyon derék em-

bernek ismerem, ez volt a véleményem már első találkozásunk alkalmával is. Emlékszik rá? — O hogyne, hogyne emlékezném erre a napra, válaszolt mohón Szaládi, ez volt az én életem legszebbik napja.

— Nem veszem ezt bóknak a szemé-lyem iránt, válaszolt a szép özvegy. Ez a nap igazán szép és jelentőségteljes nap volt a maga értelmében, nem báteremben találkoztunk mi először, nem is zsuron, hanem egy komoly és magasztos ünnepélyen, az elhagyott gyermekvédelem alapkövének le-tételénél. Maga tette le azt az alapkövet, Szaládi, ott az Akadémia nagyterében, azon a gyűlésen, emlékszik rá? a mikor emberbarátok gyűltek össze, hogy tanácskozzanak, miképen lehetne megmenteni ezer és ezer elhagyott kitalított árva gyermeket a társadalom számára. Maga tartotta a megnyitó beszédet, oh bigyije el, hogy még ma is könny szökik a szemembe, ha a hatásra gondolok. Hogy beszélt, minő hévvel, szeretettel, lelkének teljes meggyőződésével, minő élénk színekkel esztelte, ezeknek az elhagyott páriáknak a sorsát, a kik ott nőnek fel az utcán — elhagyatva, kitalítva a nélkül, hogy éreznék az otthon melegét, az édes anyja ölelését, csókját. — O én akkor mindjárt azt mondtam magamban, ime egy igazi férfi, egy talpig ember, a ki tud érezni, meglátja a nyomort, és segítő kezét nyujt a társadalom kitalítottjainak.

kat. Avagy hű főrendei és képviselőinek lojalitásában nem bízott annyira, amennyi szükséges a higgadt meghallgatáshoz.

Az oknyomozó történelem bizonyára igyekezni fog megoldani ezt a kérdést. A magyar nemzetnek most meg kell elégednie azzal, hogy királya megbékült és a látszólagos harag szomorú palástját — bizonyára örök időkre szóló gondolat, — eldobta. Az anynyira óhajtott harmónia nemzet és királya között Istennek hála létrejött.

Hogy Ő felsége ma trónbeszédet mondott, ez — úgy hisszük — elegendő ennek a megállapítására. De azok számára, akik a trónbeszéd elmondásában még nem látják a harmónia tényét, — utalunk magára a trónbeszédre.

Tartalma nem mond újat. A zaklatott kormány egyik-másik tagja immáron nyilatkozott mindarról, ami benne foglaltatik. Mégis az ismétlésben egy rendkívül megnyugtató tény rejlik. Az nevezetesen, hogy mindama reformok, amelyekről az eddigi kormánynyilatkozatok szólnak, — a korona előzetes hozzájárulásával hozattak napvilágra. A reformokat óhajtja maga a király is. Megvalósulásukkal azon nemzetnek boldogulását szeretné előmozdítani, melynek koronája világító fényvel övezi homlokát. Dokumentálja, hogy a nemzet és a király vágya ugyanazon célpont felé halad, ugyanazon tevékenységben összpontosul.

A nemzet akart reformokat; a király is akar és ehhez segítségül kéri *pártkülömbőség nélkül* a népképviselő tagjait. Mert nem tudná elképzelni, hogy akadjon annak egy olyan tagja is, aki az általa kezdeményezett reformok megvalósulását nem óhajtja.

A tökéletes harmonia jegyében indul meg tehát az alkotmányos parlament működése. Alkotmányos kormány irányítja munkáját és alkotmányos király járul hozzá legfelsőbb jóváhagyásával a munka eredményéhez.

Boldogító kép, amelynek eljövete

leben a hosszú abszolút uralom alatt *rendíthetetlenül* bízunk. Mert úgy éreztük, hogy *állandóan* a rossz tanácsadók Márius-szerű hadserege sem képes elnyomni, Ő felsége, a magyar király alkotmányos érzületét.

Es jól esik nekünk, hogy hitünkben nem csalódtunk. Megnyugtató minket, hogy a döngetett bástyafokok *sérülés nélkül* kiállották az ostromot.

Következik ebből, hogy hitünk újabb és újabb életelixirt vesz fel magába. Most már hiszünk abban is, hogy a nemzeti állam kiépítésének sarkkövét tette ma le I. Ferenc József magyar király a budai várakban elmondott trónbeszédjével. — Bizonyára lelkes buzgósággal készül az egységes magyar nemzet minderre, hogy ehhez a sarkköhöz egy-egy tégladarabot hordjon. Isten segítségével aztán rövidesen felépül az egész épület, — az alkotmányos, *nemzeti* állam . . .

Politikai hírek.

— **Az osztrák kormány válság.** Bécsből jelentik, hogy az osztrák miniszterelnök ol nap Budapestre érkezik és külön kihallgatáson jelenik meg az uralkodónál. — Hohenzollern Budapestre érkezése az osztrák és magyar kormány között kiütött konfliktussal van összefüggésben.

— **A józsefvárosi pótválasztás.** Ma reggel kezdődött meg a főváros VIII. kerületében Madary Gábor és Nagy Dezső között — mindketten függetlenségi — a pótválasztás.

Délig a szavazatok aránya egyforma volt, azután Madary került 100 szavazattal előnybe, amelyet a Nagy pártnak nem sikerül eltüntetni.

Este 8 kor a szavazatok így álltak:

Madary	1304.
Nagy	1209.

A választás vége a hajnali órákban várható.

Tizenegy órakor a szavazatok állása a következő:

Madary	1969.
Nagy	1902.

A választás eredményét lázas izgatottsággal várja az egész főváros.

A királyi várban.

A trónbeszéd.

(Saját tudósítónktól.)

— május 22.

Déli tizenkét órakor mondta el a király a budai Várban a trónbeszédet, melyet egy órakor a képviselőházban újból bemutattak. A trónbeszéd nem hoz semmi meglepetést: megállapítja, hogy 67-es alapon van a kormány, követeli az összes államszükségleteket, a közös terheket és a katonai terhek emelését a delegációk által már megszavazott keretekben. Igéri a választójog kiterjesztését demokratikus és nemzeti alapon és kilátásba helyezett egy csomó belügyi javaslatot, köztük a katolikus autonómiát és az 1848. XX. t. c. végrehajtását. A későbbi irány megszabását a király fenntartja magának arra az időre, mire a nemzet az új választási alapon nyilatkozik.

A beszéd szövege kivonatolva a következő:

A mult akkordja.

Tisztelt urak! Főrendek és képviselők!
Kedvelt hűveink!

Őszinte örömmel tölt el, hogy hű magyar királyságunk országgyűlésileg egybegyűlt főrendeit és képviselőit újra üdvözölhetjük.

Fájdalmasan esik atyai szívünknek visszatekinteni a közelmúlt eseményeire, amelyek az alkotmányos élet rendes menetét megzavarták. Hálát adunk az isteni goodviselésnek, hogy az áldatlan félreértések eloszlottak. A nemzet szabadon megnyilvánult akaratával egyértelműen táplált óhajunk és biztos reményünk, hogy a törvényhozás és az állami élet összes tényezőinek alkotmányos és törvényes együttműködése a jó jövőben mindig zavartalan marad.

A jogfolytonosság.

A törvény és jogfolytonosság uralmának helyreállítása képezi első feladatát kormányunknak. Evégből az országgyűlés elé terjesztendő azokat a javaslatokat, melyek a költségvetés megállapítására, a törvényeken alapuló közadókra és egyéb közszolgáltatásoknak érvényesítésére vonatkoznak, éber

Nagyságos asszonyom! a dicséret mindig jól esik, mert hiába tagadnók, van bennünk egy kis hiuság is, de a nagyságod elismerő szavai engem büszkévé és boldoggá tesznek.

En nem tudom érzelmeimet tetetni, eltitkolni se tudom azt, észre vehette nagyságos asszonyom, hogy engem nem csak a barátság köt ehhez a házhoz, de több annál egy olyan érzés, a mely boldoggá vagy boldogtalanná tehet engemet egy egész életre. Szaládi.

Kérem, ne szakítson most félbe! — Feleljen nekem őszintén, ha azt mondanám: szeretem, ha azt mondanám hogy egyetlen vágyam, hogy hitvesemmé tgyem, akkor is megmaradna az iménti véleménye mellett?

— Megmaradnék Szaládi, akkor is! Nem csak magam miatt, de legfőképpen a kis lányom érdekében. Az én drágaságom első perczen megérezte magában a jó embert, örül, ha jön és busul ha távozik. En aya vagyok, Szaládi, jó anya, a gyermeknek szüksége van apára, a ki szeretni fogja őt, úgy mint az édes apja szeretne, a ki megóvja az élet küzdelmeiben, és eses szemmel áll őt, hogy hozzá ne férközzék a bánat, a csalódás, a kétségbeesés, a melynek egy gyenge leányszív annyiszor ki van téve, még akkor is, ha olyan anyja van neki mint én vagyok. Ezért hallgatom én meg magát Szaládi, és ezért felelek a

kérdéseire éppoly nyíltsággal, mint a hogy a kérdés fel volt téve.

Nagyságos asszonyom! — Klára! . . . Oly boldoggá tett! — Ha volt éltémaek olyan cselekedete, amely jutalmat érdemelt — most megkaptam, százszorososan, ezerszeresen fizetett meg a gondviselés. Feleségem lesz Klára, az én édes, drága kis feleségem, oh mondja el még egyszer, mert nem tudom elhinni.

— Az lesz Szaládi, a felesége, hű felesége, mint a milyen szerető apja lesz maga a babakármak. Kell hogy az legyen — hisz maga oly nemes gyermekbarát!

Esküdt uraim, folytatá beszédét a védő ügyvéd. Tekintsenek erre a halvány aróra, patakozó könnyekre és a bánattól megtört alakra. — Így néznek e ki a bűnösök? — Nem esküdt uraim — így az áldozatok néznek ki! — Önök most még csak a gyermekgyilkos anyát látják, de nem látják a tövissel kirakott kálvária utját, a mely a szerencsétlen teremtést oda vitte, hogy önkézzel vetett véget gyermeke életének. Szép volt, egyedülálló, kitalálva a világra — szeretett — elcsábították. S mikor gyermeke életet adott, mikor térden állva könyörgött a csábítónak, hogy legalább gyermeke életének fentartásához adjon módot, segédkezet, az durván eltaszította — kidobta

házából. Nem írom le, mit szenvedhetett ez a szerencsétlen teremtés, mikor éhezni látta gyermekét és ő nem tudta táplálni. Csoda-e, ha az Isten elvette az eszét és ő elkövette a bűnét a nélkül, hogy arról sejtelve lett volna. Hogy mennyire szerette csábítóját, bizonyítja az, hogy nevét elhallgatta, de az én védői kötelességem volt az igaz bünyöst kikutatni. Megtettem és íélhetnek Önök, esküdt uraim, hogy minő csábításnak lehetett a gyöngye teremtés kitéve, ha megtudják, hogy ez az alávaló becsülrabló nem volt más, mint az országos hírű nagy gyermekbarát, — Szaládi Oszkár!

Egy gyöngye női sikoly hallatszott a hallgatóság között, aztán siri csend lett, csak a vádolt leány zokogása hallatszott, akire részvétellel néztek az esküdtek, szemekben ott lebegett a szájalom — a bosszát . . .

Szaládi Oszkár másnap ismét dobogó szívvvel és kezében piros rózsa csokorral csemetett be a szép ösvény lak. A szobaleány . . . de nem mosolygott, mint máskor még — szobor arccal adta tudtára Szaládi, a nagy gyermekbarát, hogy óragysága hirtelen elutazott és nem is jön vissza.

gondot fordítva arra, hogy a felgyülemlett hátralékos köztartozások beszedése méltányosan a az adózók érdekeinek sérelme nélkül legyen biztosítva.

Viszonyunk Ausztriával.

Az 1867. évi XII. t. c. határozza meg a birodalmi tanácsban képviselt királyságokkal és országokkal közös ügynek kezelési módzatait, amiből folyólag ezen a törvényes alapon a közös szükségletek megállapítandók s egyúttal arra az arányszámra nézve is meg egyezés létesítendő, amely szerint a közös szükségletek fedezése a két állam között megoszlik.

A horvát viszony.

A törvényes jogrend helyreállítása a korábbi országgyűlés által kiküldött országos bizottságok által előkészített s Horvát-Szlavon Dalmátországgal kötendő pénzügyi egyezmény mielőbbi becikkelyezését is megkívánja.

Az általános választói jog.

Az alkotmányos élet korszerű fejlesztésének szempontjából legfontosabb feladatát képezi a kormányunknak, hogy a politikai jogokat a társadalom minden rétegére kiterjesztve a nemzet egészét vigye, be a politikai élet sáncába. Evégből készíteni elő az általános szavazati jog szabad gyakorlására vonatkozó javaslatát úgy a demokratikus eszme korszerű kívánalmainak, valamint a magyar állam nemzeti jellegének megóvása mellett.

Ezek, tisztelt urak, főrendek és képviselők, azok a feladatok, amelyekre kormányunk vállalkozott.

Az autonomia.

A felsoroltakon kívül, tekintettel a közelmúlt sajnálatos eseményeire, a közigazgatás alkotmányos és törvényes menetének megóvása, valamint az alkotmányos jogrend teljesebb biztosítása érdekében közelebbi feladata leendő kormányunknak, hogy előterjeszse javaslatát a törvényhatóságok önkormányzati jogkörének biztosítása végett a közigazgatási bíróság hatáskörének tágítása iránt.

Finis.

A trónbeszéd ezután felsorolt egy néhány kulturális és belpolitikai reformot, azután Isten áldását kérve e működésre, az országgyűlést megnyitottnak nyilvánította.

Országgyűlés.

I.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, május 22.

A királyi palotában elhangzott trónbeszéd után az országgyűlés tagjai hosszú kocsisorban áthajtottak a pesti oldalra, hol a képviselőház tagjai gyűlésre ültek össze.

Pontban egy órakor nyitotta meg az ülést Szappanos István korelnök. Napirenden van a királyi trónbeszéd felolvasása. Szappanos korelnök átadja a trónbeszédet az egyik korjegyzőnek, a ki azt felolvassa. A trónbeszédet a képviselők állva hallgatták végig, s zajosan megéljenztek.

Ezzel az ülést véget ért. A legközelebbi ülés holnap lesz.

II.

A főrendiház ülése.

A főrendiház délután négy órakor tartotta meg ülését.

Zichy Nándor gróf korelnök felolvastatta a trónbeszédet és azt a királyi kéziratot, amely a főrendiház elnökévé Desewffy Aurél grófot, alelnökeivé pedig Kemény Kálmán bárót és Széchenyi Sándor grófot nevezi ki.

Desewffy Aurél gróf nagy éljenzés közben elfoglalván az elnöki széket, üdvözli a főrendeket és kijelenti, hogy az utóbbi idők veszélyeztették Magyarország 39 éves békéjét, de végül sikerült a kihontakozás. Az elmúlt küzdelemből két irányban vonható le tanulság. Az egyik az, hogy a király alkotmányos érzelme megadta a békés meg egyezés lehetőségét, a második, hogy a nemzetben van az erő, ha törvényes uton belül balad.

Várossy Gyula üdvözölte ezután az elnököt, mire az ülés véget ért.

Dr. Wolaffka Nándor.

— május 22.

Néhány héttel ezelőtt még pirosposzsgás mosolygó arccal járt közöttünk, — ma már lefogta szemét a halál . . .

Nemrégiben még hódított, lelkesített ragyogóan ékes szónoklatának hevével — ma trónja zsámolyához szőlította az Ur végtelen kegyelme és kifürkészhetetlen akarata.

Nem volt egy hiten a káivinista Róma zómével. A katolicizmus keresztjét hordozá mellén és apostolként hirdeti vallása, hite öserejét. De azért rajongott érte mindenki, mert nem volt elfogult sohasem. — A más vallásukat testvéri szeretettel ölelte keblére és a vigasztalás reménységét kérte számukra, ha megkönnyebbülni kerültek hozzá.

Atyja és testvére volt mindenkinek: özvegyek, árvák, sohasem jártak hiába nála és sohasem nézte, hogy a gyámoltalan és segélyre szoruló milyen boltozat alatt imádja istenét. Szív ember volt a szó legteljesebb, legnemesebb értelmében. Mindig szívet keresett és szívet adott. Valóban Krisztus szolgálója volt ő az Üdvözítő végtelen türelmével és szeretetével.

Az ur kegyelme részesítse elröppendő lelkét a feloldozás szent gyönyörében! . . .

Wolaffka Nándor meghalt . . .

A déli órákban villámgyorsasággal terjedt el Debrecenben az a hír, hogy Dr. Wolaffka Nándor vál. püspök, — a debreceni katolikus egyház plébánosa ma délelőtt Budapesten meghalt.

A hír általános megdöbbenést keltett és az első pillanatban nem talált hitelre sehohsem. Mindenki tudta ugyan, hogy az örökké mosolygó és lekötözöden szeretetreméltó püspök súlyos betegen fekszik a Szent János kórházban Budapesten, de arra távolról sem gondolt senkinek, hogy a betegség kritikus mérveket is ölthetne.

A plébánosi hivatal, ahová a püspök betegsége óta számosan fordultak naponta felvilágosításért, az utóbbi időben a nagy beteg állandóan tartó javulásáról beszélt. Ezt a megnyugtatónak látszó felvilágosítást ma reggeli számában épp a „Szabadság“ közölte le a püspöki hivattól nyert értesítés nyomán.

Ezért az első pillanatban mindenki arra gondolt, hogy a halálhírt a püspök valamelyik ellensége (ámbátor lehetett-e ilyen?) kohoita csak azért, hogy a püspök hozzátartozóit megrémítse.

Mikor aztán a kétkedők illetékes helyen meggyőződtek a hír szomorú valóságáról, — általános, mély részvét rezegett meg a szíveket. — A gyász szomorú rózsáit egyaránt öltötte arcára minden vallásfelekezet hívője és valóságos zarándoklás volt a plébánia épülete felé, hogy a temetési szertartás részleteiből egy-egy morzsát megkaparintsanak.

A püspök állapotának válságosra való fordulásáról hozzátartozói ma délelőtt kapták az első értesítést. Ennek folytán Wolaffka Antal és családja még a déli személyvonattal felutaztak Budapestre, hogy a nagy beteg utolsó percében ágya mellett lehessenek.

Pont délben aztán a második távirat már a püspök elhunytát jelentette. Ezt a táviratot, miután Wolaffka Antalt már nem találta idehaza, a hozzátartozók után küldték. A halálhírről Kabán értesült Wolaffka Antal.

A püspök halálának híre az összes hivatalok és katolikus intézetek ormára gyászlobogót tűztek. Délután pedig az általános gyászba belezugott a katolikus templom harangja. Szomorú bugása nagy és őszinte fájdalommal töltötte meg a debreceni társadalom szívét. . . .

A püspök betegsége.

Hogy az első pillanatban mindenki koholtak tartotta a halálhírt, nagyrészt annak tudható be, hogy a püspök betegsége csak rövid idő óta ismeretes. A tisztelők és hívek nagy serege először akkor értesült a betegségről, amidőn nagypénteken mise közben a püspök összeesett. Ettől kezdve orvosai megtiltották neki, hogy egyházi teendőket végezzen és egyben elküldték Délvidékre. A poetikus püspök a dalmát tengerpartokat kereste fel és Porteróban keresett életveszélyes vesebajára orvosiást.

Az üde tengeri levegő láthatóan jóhatással volt a püspökre és orvosai már-már reménykedni kezdtek abban, hogy megtarthatják az életnek. További gyógykezelés végett tehát a budapesti Szent János kórházba internálták, ahol külön szobában helyezték el.

A kórházban azonban súlyosabbra fordult állapota. A vesebajhoz más bajok is kerültek, a betegség komplikálódott úgy annyira, hogy az éjszaka folyamán kezelőorvosai minden reményről lemondtak.

Reggel a püspöknek feladták az utolsó kenetet. A katasztrófa délelőtt 10 órakor következett be. Rögtön értesítették hozzátartozóit és a nagyváradi káptalant, amelynek tagjai sorába tartozott az elhunyt egyházfő.

Wolaffka Nándort fiatalon érte a halál. Mindössze 54 éves volt.

A püspök nyugvóhelye.

Meglehető gondot fog okozni az elhunyt püspök hozzátartozóinak az, hogy hol helyezték örök nyugalomra hült tetemét. Valószínű, hogy Debrecenben szemelnek ki sirhelyet. Legalkalmasabbnak mutatkozik errz a célra a katolikus templom sirboltja. Az a nagyarányú és korszakos tevékenység, amelyet az elhunyt püspök Debrecenben kifejtett, feltétlenül megköveteli azt a kegyeletet, hogy hívei gondozása alatt álló sirban aludja a fenkölt szellemű püspök örök álmát.

A holttestet Budapesten szentelik be és úgy hozzák Debrecenbe, ahol az eddigi dispoziciók szerint e hó 24 én, csütörtökön lesz a temetés.

A debreceni katolikusok gyásza.

Bár az egész város osztatlan szeretettel övezte az elhunyt egyházfő szeretetreméltó személyét, mindazonáltal a halálhír legérzékenyebben a debreceni katolikus világot sújtja. 1892 óta, amikor Debrecenbe küldte Schlauch Lőrincz, az akkori nagyváradi

püspök, valósággal missiót teljesített debreceni egyháza körül. Folytonos, körültekintő munkával ápolta hívői lelkéket a vallásos tradíciókat és az életre keltett katolikus szellemet. Iskolákat alapított, a négy osztályú gimnáziumot nyolc osztályúvá emelte, országos hírűvé tette a Svetits leánynevelő intézetet, széles társadalmi keretet és tevékenységet adott a Szent Erzsébet nőegyletnek. Ezekén kívül résztvett minden olyan társadalmi mozgalomban, amely egyháza hitének megszilárdulását volt hivatva Debrecenben előmozdítani.

Fáradtságot sohasem ismert. Minden eszme, minden tevékenység talpon talált. Fanatikus lelkesedésével bizalmat öntött a kételkedőbe és egyéni szeretetreméltóságával, lebilincselő modorával minden viszályt még csirájában elfojtott.

Különösképen elévülhetetlen érdeműl róható fel, hogy a felekezetek között való egyetértést kitartóan ápolta és nagy gondal került minden olyan akciót, amely végeredményében megbontotta volna ezt a felekezeti békét.

Hivei rajongó szeretettel imádták és általában az egész város szeretetteljes tisztelettel vette körül. Ismerle a város aprajagya s ha végig ment a Piac-utcán, — sorra siettek üdvözlésére.

Borus arccal nem látta soha senkisémet. A legkritikusabb pillanatokban, amidőn egyháza egy-egy intézményének sorsa forgott kockán, — mosolyogva, a belső meggyőződés melegével arcán tekintett szerteszét. A kétségbeesés és meghátrálás ismeretlen fogalmak voltak előtte. Egyenesen kitérés nélkül haladt kitűzött célja felé.

Tökéletes szellemi életet élt s nemcsak hitbuzgó főpapja, de felvilágosodott világi feje is volt a gondozására bízott plebániának.

Emlékét hálával és szeretettel fogja bizonyára megőrizni a debreceni katolikus világ.

Életrajza.

Wolffka Nándor dr. született Temesvárott, 1852. október 2-án. Elemi iskolai tanulmányait, valamint középiskolai képzettségét szülő városában folytatta és nyerte. Theológiai tanulmányait elvégzendő, a bécsi Pázmáneum intézetbe vétette föl magát, majd a szent Agostonról nevezett felsőbb papképző intézetben tanult tovább.

Pappá 1875. július 24-én szentelték föl. Ennek negyedszázados évfordulóját itt Debrecenben ünnepelte meg 1900. év július havában. Az 1876 évben már a Csanád-egyházmegyénel hivatali igazgatóként szerepelt, később ugyanott a papnevelő intézet tanára lett. Négy év múlva székesegyházi hitszónok, 1882-ben pedig már püspöki szentszéki tanácsos, a budapesti központi papnevelő intézet tanulmányi felügyelője lett. Ettől kezdve számítottik igazán fényes életpályájára. Egy esztendő múlva, 1883-ban bekebelezett hit-tudor, rá egy évre pedig pápai tiszteletbeli káplán gyanánt szerepelt. Nagy tehetsége révén az udvarhoz is bejutott nemsokára, a mennyiben 1888-ban már cs. és kir. udvari káplánna neveztek ki. Ilyen minőségben a szent István társaság, irodalmi és tudományos társulat irodalmi osztálya tagjává választották meg.

Wolffka Nándor a vallás és közoktatásügyi minisztériumban is dolgozott, 1889-ben hívták meg a vallásügyek előadójaul s ugyanekkor miniszteri osztálytanácsossá is kinevezték. Ugyanez évben királyhelyi címzetes apát lett, rá egy évre pedig már mint a nagyváradi latin szertartású káptalan kano-nokjával találkozunk vele.

Nagyváradon két évig lakott. Innen származott el Debrecenbe, amikor is 1892. évben mint makáriai választott püspök s Szt. Lászlóról nevezett kis prépost a deb-

receni plebániára került. Ugyanekkor Báránd kerületi alesperes, 1899-ben pedig a közép-szolnoki, majd a békési kerület főesperese lett.

Ez időtől kezdve Debrecenben lakott és egyháza, mint a társadalom körében nagy és buzgó tevékenységet fejtett ki.

Irodalom és Művészet.

Brown Jean újabb hangversenye. Vasárnap este Brown Jean, egy 10 éves hegedűművész hangversenyt adott a „Bika” szálló dísztermében. A mit ez a kis fiú produkált, az csudával határos. A hallgatóság megbűvölve gyönyörködött és nem akart hinni szemének, füleinek. Hallottunk már más csodagyermeket is, a kik hasonló korban bizonyos technikai készségekre tettek szert, de itt egyszerűen egy pszichológiai rejtéllyel állunk szemben. Honnan veszi ez ártatlan gyermek az érzésnek azt a bensőségét, a felfogás érettségét, azt a nemes páthoszt, ezt az elegantiát, mely játékát jellemzi. Technikai készsége pedig bámulatba ejt, hogy apró kezeivel mit képes kihozni a négy hurból. A közönség meleg szeretettel ünnepelte a kis művészt, a kit előadás után asszonyok, lányok össze-vissza csókoltak.

Közőhajnák engedve, Brown Jean csütörtökön, f. h. 24-én délelőtt 11 órakor a Bika szálló dísztermében gyermek matiné rendez, hogy azok is a kiknek vasárnap nem volt alkalmuk öt hallani és főképp a gyermek világ gyönyörködhessek az ő kedves megjelenésében és fenomenális művészetében. Belépődíj felnőtteknek 1 korona, gyermekeknek 50 fillér. A ki elmegy felejtethetetlen emlékekkel fog távozni és egyben nemes cselekedetet végez, mert a befolyó jövedelmet a kis művész kiképzetésére fordítja. Bizton hisszük, hogy rövid időn belül a kis Brown Jean nevét a világ legelső hegedűművészeinek nevei közt fogják emlegetni.

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— május 22.

(Turul madár.)

*Turul madár messze messze szállott,
Hogy köszöntse, felkeresse,
Kis testvérét, a picinyke
Tulipán virágot.*

*Évszázadok tűntek el nyomába,
Évszázadok vad viharja,
Sok küzdelme, könnye, jajja,
Véres Óceánja.*

*Ragyogó fényt lát a messzeségbe,
Mint ha ősz hazája égét
A kelő nap láng sugára
Fénye hintené be.*

*Minden szíven kis tulipán égett
S minden szemben ott ragyogott
A feltámadott megváltó:
A magyar őnézet . . .*

— Jog- és pénzügyi bizottság ülése. A város jog és pénzügyi bizottsága holnap délután 3 órakor ülést tart.

— Az alispánválasztás. A nádvari járás megyebizottsági tagjai az alispánválasztás és a megüresedő tiszviselői állások betöltése ügyében csütörtökön Kabán fognak értekezletet tartanak. Az értekezletet Csapó István földbirtokos és Kis Ferenc lelkész hívták össze.

— Közgyűlés. A debreceni Jogász és tiszviselőkör f. évi május hó 27-én délelőtt 11 órakor a körhelyiségben rendes közgyűlést tart. Tárgyak: 1. Elnöki jelentés. 2. Szám-

vizsgáló bizottság jelentése. 3. Költségelő-irányzat megállapítása. 4. Tisztújítás. 5. Esetleges indítványok.

— Apponyi Debrecenben. Debrecen város küldöttsége, amely Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző és Oláh Károly tanácsosból állott, — ma délelőtt tisztelgett Apponyi Albert kultuszminiszternél, hogy a Debrecenben megtartandó szövetségi tornaversenyen jelenjen meg. A miniszter készségesen megígérte, hogy ha valami akadály közbe nem jön, — ellátogat Debrecenben.

— Újabb cirkuszengedély. A főkapitány ma Könyök Lipót újpesti cirkusz tulajdonosnak július 7-től 17-ig játszási engedélyt adott. A cirkusz a vásártéren üti fel sátorfáját.

— Tisztújítás a Csokonai körben. Az a háromtagú küldöttség (Komlóssy Arthur, dr. Balkányi Miklós és dr. Kardos Albert) melyet a választmány azzal bízott meg, hogy a második alelnökségről leköszönt Dobieczyk Sándort maradásra kérje, vasárnap eljárt küldetésében s az éppen itthon időző Dobieczyk felkereste lakásán. A leköszönés visszavonására irányuló kérelem azonban eredménytelen maradt, mert Dobieczyk Sándor kijelentette, hogy elhatározását már csak azért sem másíthatja meg, mert hivatása s újabb tevékenységi köre a fővárosba szölitja s Debrecenből végleg elköltözik. Így a Csokonai körben, annak alelnöksége és tisztikarában a közelebb tartandó tisztújító közgyűlésen lényeges változások várhatók. A második alelnöki állás a Dobieczyk lemondása folytán betöltésre várván, a közhangulat erre a jelenlegi főtitkárt, dr. Tüdős Jánost jelölte, ki több évi működése után a tagok bizalma feltétlenül jogosan részesít e kitüntetésben. A főtitkári állásról pedig másról — mint Szávay Gyuláról, nem is lehet szó. Erre a nagy tevékenységi kört betölteni hivatott állásra kell igazán olyan kitűnő munkarejtű, széles látóképességű, irodalmi férfit, mint Szávay Gyula. Sokkal inkább használhat ő főtitkári minőségében a körnek s szolgálhatja az irodalmi világot, mint az adminisztratív teendőkre korlátozott alelnöki téren. S ha ehhez a főtitkársághoz Szávaynak is olyan kedve van, mint a minővel őt a tagok és közönség osztatlan bizalma odahelyezi, akkor mi is őszinte örömmel üdvözljük a szerencsés választást! A Csokonai kör tisztújító közgyűlése június 4-én, pünköst második ünnepnapján délelőtt lesz.

— Miniszteri megbízás. A kereskedelmi miniszter Szávay Gyula kamarai titkárt a debreceni kereskedelmi akadémia és az azzal kapcsolatos női keresk. tanfolyam ezidei érettségi vizsgálóihoz miniszteri biztosává nevezte ki. A keresk. akadémia érettségi vizsgálatai június 15. 16 és 18-án lesznek.

— A nőipariskola majálisa. A helybeli nőipariskola bájos növendékei ma, szerdán este tartják majálisukat a nagyerdei Dobos pavillóban. Ez a majális az eddigiekből itélve, most is bizonyára a legfényesebb, és legsikerültebb majálisa fog lenni a tavasz ideális mulatságai között. Itt is jutott szerepe a tulipánnak. A rendezői jelvény fehér selyem szallagra festett sárga és piros tulipán, melyet magok a növendékek készítettek. A táncmulatság kezdetét tombola játék előzi meg, melyen a növendékek izlésesen elkészített, csinos, és érdekes kézi munkái sorsoltnak ki, ami még érdekesebbé, változatosabbá teszi és kiemeli ezt a május sablonos mulatságai sorából. Bizo-

nyára a mostani majális sem marad hátra sem ideai, se az eddigi majálisok között. A tomola nyaralástárgyak Beuyás Emil üzletében láthatók a kirakatban. Egy egy tombola jegy ára negyven fillér. A május bizonyára nem fog erővel kellemetlenkedni az öt ünneplőknek.

— **A pékmunkások sztrájkja.** A pék munkások memorandumot terjesztettek a mesterek elé, melyben a munkabér fel-emelését kérik. Az ipartestület tanácsstermében tegnap volt a békéltetés. — A mesterek azonban nem tudtak a munkásokkal meg egyezésre jutni. A munkások követelik a napi 60 krajcár koszt pénznek 80 krajcárra való felemelését. A munkaadók 10 korona heti koszt pénzt, vagy benkosztot ajánlottak fel, aminek elfogadását a munkások megbizottai a holnap megtartandó értekezlet határozatától tették függővé.

— **Orfeum a Bikában.** Gränu Poldi társulata minden nappal mindjobban gazdagítja sikereinek sorozatát. A gazdag műsor minden száma nagyon tetszik a közönségnek, amely ma este is szép számmal került az asztalokhoz. Fereci Kamilla magyar női után valóságos tombol a publikum, sőt együtt éneklie az énekesnővel. — Ez az igazi siker legbiztosabb jele. A csoportos számok közül legjobban tetszenek Querida és Tich tréfás mutatványai. — Különösen Querida asszony, aki született francia, — bájolja el a néző közönséget csapongó temperamentumával és gyönyörű táncával. Palugyay Mici, Csillag Laura, Dóri Giza, a Minellis család, Hedanka Amália, Nelson testvérek említhetők még fel, mint akik szintén nagyban hozzájárulnak a közönség szórakozásához. Mindezekhez ráadásul kapják a nézők Gränu Poldi igazgató aktuális kupléit, amelyeket művészettel és diszkrét finomsággal ad elő. Az orfeum megérdemli a legmelegebb támogatást.

— **Betörés.** Fazekas Kálmán Hatvan utcai kereskedő raktárát az elmúlt éjjel ismeretlen tettesek feltörték és 275 korona értékű zsákokban elhelyezett babját ellopták. A rendőrség keresi a tetteseket.

— **Életunt urileány.** Budapestről jellenti tudósítónk: Ma reggel, mikor a rendesnél is nagyobb élénkség volt a Lánchidon, egy fiatal, elegánsan öltözött urileány hirtelen átvette magát a hid korlátján s hangos sikotással zuhant a vízbe. A járőrök között óriási riadalom támadt. A férfiak segítségért kiabáltak, a nők sikítottak. A lármára figyelmessé lettek a parton veszteglő uszályhajók alkalmazottai a kik, miután felismerték a helyzetet, még idejekorán segítségére siettek a fuldoklónak. Kimentették s átadták az időközben kivonult mentőknek, akik bevitték a Rókus kórházba. Ott hamarosan magához tért s elmondta, hogy Müller Vilvának hívják és tizennyolc esztendő. Súlyos természetű idegbaja miatt akart megválni az élettől.

— **Halálozások** Elhunytak a mai napon a következők: Horváth Sándorné ev. ref. 65 éves, Király Erzsébet ev. ref. 14 napos, Ónodi Sándorné ev. ref. 51 éves.

— **Tizenegy éves tolvaj.** A rendőrség, mint megirtuk, özvegy Irsay Miklósné urnó panaszára széles körű nyomozást indított, aminek meg is lett a kívánt eredménye. A tolvajt elesípték Bálint Gyula 11 éves fia személyében, aki a házba lakott. Az apró tolvaj, akit büntető uton üldözni sem lehet, pityeregve vallotta meg bűnét. A megtartott házkutatás is eredményre vezetett. A 110 korona pénz és 70 korona értékű aranyóra előkerült.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalussy ház. Állandó fényképkiallítás a műterem kapubejárataánál levő kirakatban.

x **Eladó búkkfa.** Bikszád község határában a vasuti állomástól 5 kilométernyire 46 katasztrális hold terület, búkkfa termése, mű és tűzifának eladó. Értekezhetni Szatmáron Rápolti Nagy Endre tulajdonossal és Bikszádon Rápolti Nagy Miklóssal.

x **Ninos többé hajhullás.** Kipróbált, legjobb szesz hajhullás ellen az Iziz hajszesz. Két-három heti használat után a leg-erősebb hajhullás tökéletesen megszűnik. — Olcsósága miatt mindenki használhatja. Ara csak egy korona. Kapható használati utasítással Debrecenben Szilcz Ferenc gyógy-szertárában, Piac-utcán.

x „**The Gresham**” életbiztosító társaság. A „Pester Lloyd” f. hó 18-iki esti lapjában a következő tudósítást olvassuk: Londonból érkezett sürgöny szerint a „Gressam” életbiztosító társaság rendes közgyűlése tegnap tartatott meg, amely az előterjesztett számadatokat egyhangulag helybenhagyta. Az 1905. évi mérleg k. 7.581,800. — tiszta nyereséggel záródik (a bevezetett 5 évi ciklusra), mely összegből k. 1.250,000 a tartalékalaphoz csatoltatik, míg k. 6.125,000 a biztosítottak (90 százalék) és 10 százalék a részvényesek között lesz felosztva. Az 1905 év végével 77.070 kötvény k. 597.500 000 biztosított tőkével és k. 4.324,225 járadékkal volt érvényben. A díjbevétel k. 24,982,025.

x **Utazók és ügynökök** fix fizetéssel és jutalékkal felvételnek Schweitzer Testvérek cégnél Debrecenben, Piac utca 56.

x **Egy óriási bána hal** minden esontrészt sikerült megszereznem, úgy, hogy most a női mellfűzők készítéséhez a legkifőbb halcsont anyaggal rendelkezem. Te kintettel a nagy mennyiségre, abban a kedvező helyzetben vagyok, hogy minden elfogadható árban és vezetésem alatt készítették eredeti párisi és angol model után bármilyen érzékeny alaknak megfelelő kényelmes mellfűzőt. A tisztelt hölgyközönség ezzel abba az előnyös helyzetbe jut, hogy nem lesz kénytelen más rossz rendszerű és szakértelem nélkül készített fűzőket viselni, a mely esetleg a női szervezetre könnyen káros hatású lehet. Nagy raktárt tartok kész mellfűzőkben 2 koronától feljebb. Javítást a legolcsóbban eszközölök. Szíves bizalmat és pártfogást kér tisztelettel Golstein Karolina, Debrecen, Fő piac, Lamprecht-palota.

x Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

TAVIRATOK.

Elhunyt egyházfő.

Szombathely, május 22. Stegmüller Károly pápai praelatus, a szombathelyi székeskáptalan nagyprépostja ma meghalt.

Nagy sztrájk.

Nagykikinda, május 22. Az összes aratómunkások, napszámosok, téglagyári és kőművesmunkások sztrájkolnak. Eddig 1800 munkás áll sztrájkban.

Politikai párbaj.

Nagyszöllős, május 22. Kiss Dezső főispáni titkár és Wollmayer Viktor, hírlapi polémiából kitolyólag ma harc-keptelenségig megállapított kardpárbajt vívtak, amelyben Wollmayer Viktor halálosan megsebesült.

Gyilkos földmives.

Kézdivásárhely, május 22. Kézdicsomortán (Háromszéki megye) községben Vajda Márton 35 éves földmives revolverrel szívenlőtte Biró József szomszédját.

Törvénykezés.

Z. Fekete Imréné bűnpöre.

A Vidi pusztai gyilkosság.

Esküdszéki főtárgyalás.

Második nap.

(Saját tudósítónktól.)

— május 22

Z. Fekete Imréné és társa szenzációs bűnyüének tegnap megkezdett tárgyalását fokozott érdeklődés mellett folytatta ma az esküdttöróság. A tárgyalási terem reggel 9 órától, késő estig, a tárgyalás berekesztéséig zsufolva volt közönséggel. A szövevényes bűnpör minden mozzanatát a legnagyobb figyelem kíséri. Alig van példa rá, hogy ilyen nagy port vert volna fel esküdszéki főtárgyalás, mint ez a mostani. Szerinte a városban mindenfelé csak erről beszélnek. Az ujságok mai tudósításai valósággal lázba ejtették a közönséget. A kicsak teheti, szeréte jti, hogy bejuthasson a tárgyalási terembe. Mindenki látni akarja a gyilkos asszonyt, Z. Fekete Imréné, ezt a gonosz, elvetemült nőszemélyt, aki szörnyű bűnének sulya alatt testben és lélekben megtörve, kétség és remény között várja mit határoznak felette bírái, hogy sujt le rá, a megtorló igazságszolgáltatás.

A tárgyalás, mint tegnap, ma is déltől 9 órakor vette kezdetét.

A tanukihallgatások sorát Bodnár Sándor, a meggyilkolt asszony testvére nyitotta meg, aki elmondta, hogy hallomás útján tudja, milyen életet éltek Cs. Tóth Imre és felesége. Erősen bizonyítja, hogy a szerencsétlen testvére állapotos volt, mikor meggyilkolták. Z. Feketének tagadja, hogy ezt tudta volna, noha a tanu állítása szerint az erősen meglátszott a szegény fiatal menyecsken. — Z. Fekete Imre, a vádlott férje, nem vette észre. Tanu elmondja még, hogy testvére szorgalmas asszony volt és minden tekintetben különb a vádlottnál. — Vallomása ezzel véget ért.

Aki a levelet írta.

Tóth Istvánné az alapperben nem volt kihallgatva, új tanu. Elmondja, hogy Böszörménybe ment vásárra, ahol meghallotta, hogy Z. Feketének szeretne vele beszélni. Odajöttek hozzám a férjével és ott beszélgettünk, mert gyerekkori pajtások voltunk. Egy hét múlva Feketének eljött hozzám Debrecenbe. Amikor a vasut felé kísértem, a Csapó utcára érve kérdezte, hol lehet revolvert venni. Mondtam neki, itt van egy vasárúrs bolt, oda bamentünk és vett egy revolvert és 12 töltényt. Mikor kérdeztem, minek kell a revolver, azt felelte, hogy a szomszédja megbizta, mert lopják az apró jószágot.

— Meglátogatta magát azután is Feketének?

— Igen, egyszer ismét bejött hozzám és arra kért irjak neki levelet. — Megírtam ezt még lánykoromban is, mert ő nem tudott írni.

— Ő diktálta e a levelet és mi volt az értelme?

— Igen ő diktálta, de a tartalmára már nem emlékezem.

— Nem aggódott maga, hogy a multkor forgó pisztolyt vásárolt, most meg levelet iratot, hogy valami baj lesz.

— Kérdeztem tőle, mi ez, de ő azt felelte, hogy tréfa az egész, nem lesz abból semmi baj.

— Látszott e rajta valami izgatottság, vagy nyugodt volt?

— Egész nyugodt volt. Elnök felmutatja az eredeti levelet. A tanu kijelenti, hogy ezt a levelet írta Z. Feketének kérésére. Az elnök felolvassa a levelet:

Elnök vádlotthoz: Ezt a levelet diktálta maga Tóthnének.

— Igen.

— Magánál volt-e akkor a levél, amikor Fülöp Juliával egy este elmentek Bodnár Julishoz és az ott aludt?

— Igen, akkor akartam megölni.

Elnök Cs. Tóth Imréhez: Ezt a levelet találták a felesége szobájában?

— Igen, ez volt az.

Elnök Tóth Istvánné tanuhoz: Sokszor volt maga együtt gyerekkorában Z. Fekete Imrével?

— Igen, ismertem jól.

— Ismerte az anyját, aki dobányosem-pészettel foglalkozott?

— Igen.

— Milyen lelkű asszonynak ismerte?

— (Sirva fakad) Nagyon jó lelkű asszony volt. Engem 6 hétig apolt, gyerekkoromban voltam, nagyon szerettem.

Dr. Kardos: Mikor készen volt a levéldiktálással Feketéné, rögtön diktálta Bodnár Juli nevére.

— Igen, azt mondta írjam azt a nevet a levél alá.

— Nem kérdezte meg, ki az a Bodnár Juli?

— Nem volt időm se a megkérdezésre, mert rögtön elszaladt.

— A múlt évben, amikor tárgyalta azt az ügyet mért nem jelentkezett tanu-nak, amikor az a levél oly fontos volt?

— Nem hallottam a levélről semmit. Tanu leécezi az esküt.

A szekér nyom.

Kozák Imre szomszédja volt Cs. Tóth Imrének. Elmondja, hogy felesége mondta neki, hogy látta, amikor a holttestet szőró rosta szekéren vitték a kut felé. Meg is mérte egy káca ággal, hogy milyen széles a kocsinyom.

— Tud-e arról, hogy része volna Bodnár Julis megöletésében a férjének?

— Arról nem tudok.

Ezután az elnök 5 percre felfüggesztette a tárgyalást. Szünet után először Varga Mihályt hallgatta ki a bíróság. Tanu elmondja, hogy szomszédságban lakik Fekete Imrével. Mikor meghallotta, hogy Bodnár Juli hulláját megtalálják a kertben, meg akarta nézni a hullát a kórházban. Majd látta — ugymond, hogy Kozák Imre mérte a keréknyomot, én pedig a kútól a keréknyomon mentem végig Z. Feketééig. Az eset után 2 hónappal találkoztam Fekete Imrével az uton, ott a szemére lobbantottam neki, hogy ő ölte meg a Bodnár Julit, mire Feketé né elmondott engem mindennek és ott hagyott.

A pisztolyok.

Ezután Pásztor debreczeni vaskereskedő egyik segédjét, majd Reich Jenő büszkéményi kereskedőt hallgatják ki. De semmiféle hiteles felvilágosítást nem tudnak adni a pisztolyokról. Az utóbbi szobában egész jól emlékszik a vádlottra, aki vásárolt ugyan pisztolyt, de hogy a bűnjelként lefoglalt 3 darab közül melyik volt az, ezt nem tudja.

Fülöp Ferenc tanu kis kondás volt Z. Fekete Imréknél. Nem tud semmit a szerelmi meskedésekről. Pisztolyokat nem látott. A gyilkosság megtörténtekor az őiban aludt, de lövéseket nem hallott. A vizsgálat, valamint a múlt tárgyalás alkalmával azt mondta, hogy vértócsát látott. Ezt most tagadja. Tagadását azzal indokolja, hogy csak a vizsgálat alkalmával a csendbiztos pofozása miatt mondta azt, hogy vértócsát látott. Vallomása savaras, ellenmondó.

A cigány asszony.

Elek Mártonné varrónő a bűnjelként felmutatott véres szoknyáról azt mondja, hogy az a Fülöp Juliáné és hogy ő varrta. A cigányasszony féle történetet meséli el magy szerint a vádlott Z. Fekete Imréé nála találkozott először a cigányasszonnyal. De hogy az mit jósolt, azt nem tudja.

Több tanu vallomása.

Nagy Bálint tanu látta, amint a szőrószekéren mentek, de hogy buzát vittek e,

vagy holttestet, — azt akkor még nem tudta. Hogy Cs. Tóth Imre részes lenne a bűntényben, — arról semmit sem tud.

Benke Sándor tanu látta a szekeret, amelyen a holttestet vitték hogy látta, hogy Fülöp Juliánna rajta ül: a csomagon, amelyben a holttest volt. Fülöp Juliánna ezt tagadja. Nem rajta ül, csak mellette. A vádlott Z. Feketé né ugyanezt mondja.

Benke Sándorné és Oláh Sámuelné tanuk ugyanezt látták.

Hadházi József tanu szintén látta őket. Csak hogy ő szerinte már akkor Fülöp J. nem a szekéren volt, hanem a lovat vezette. Elmondja, hogy a veres ágyterítőbe rakott valami éppen előtte leesett a szekérről. De ő azt gondolta, hogy valami „döglött sertés“ volt benne.

Hrádi Sándorné tanu sohasem látta Z. Feketé né haragosnak. Nem látta rajta, hogy nyugtalan lett volna, amikor a gyilkosság után elment a buzával. Nem tudta hogy Cs. Tóth a vádlott szeretője.

A vádlott rabtársának vallomása.

Valamennyi eddigi kihallgatott tanu között a legérdekesebb Márton Bálintné Szecepanek Zsófia, egy fiatal jóképű rosvolt multu asszonynak a vallomása, aki egy ideig rabtársa volt Z. Fekete Imrének. Fogház-óról kisérve lép a terembe. Miután általános derűtlenség közepett az elnök kérdésére elsorolja, hogy hányszor volt különféle bűncselekményekért büntetve, előadja, hogy három hétig volt egy zárkában Z. Fekete Imrével, akit nagyon megszeretett. Mialatt együtt voltak eleinte tartózkodó volt vele szemben a vádlott, nem igen beszélt semmiről, csak néha említette, hogy azért van becsukva, mert azzal gyanúsítják, hogy egy asszonyt megölt. Nagyon szeretett kártyát vetni. Összeszedett apró papirdarabokból maga csinálta vetőkártyával minden kedden és pénteken jósolt magának.

— Hát aztán mit vetett a kártya?

— Rendesen azt jósolta, hogy ő elfogja tiporni a törvény urait, kiszabadul és boldog lesz.

— Magának is jósolt?

— Igen és be is következett, amit mondott. Akkor állapotos voltam. Azt jósolta, hogy a gyermekét el fogom taposni és hogy nagy szerencsétlenség ér. Így is történt. A gyerek meghalt és ő olyan beteg volt, hogy élet halál között lebegett. A tanu aztán elmondja, hogy a vádlottal rövidesen nagyon jó barátok lettek, utóbb annyira bizalommal volt iránta, hogy lassanként részletesen elmondta neki, mivel vádolják. Ő gondolta már akkor, hogy bűnös, mert egyizben, amikor kiment a zárkából, ráadta a ruháját, hogy majd arról őt megismeri Fülöp Julis, aki másik zárkában volt Z. Feketé né ő általa skart ilyen módon érintkezni a lánnyal, arra kérte, hogyha találkozik Fülöp Julissal adja valamiképp tudára, hogy a véres kötényt, amit megtaláltak náluk az orra véréből lett véres, a szoknyát pedig tagadja le, hogy az övé volna. Ő azonban nem tudta módját ejteni, hogy ezt a lánynak tudára adja. Előadja még a tanu hogy a vádlott egyre vezetett a fogházban, mindig imádkozott és bűjtött. Ez a viselkedése annyira hatott az ő lelkiállapotára is, hogy ő is kezdett vallásos leuni. Nagyon megszerette Z. Feketé né, akit most is saját (vádlott könnyeit törölgeti). Aztán ráter arra, hogy Z. Feketé né egyszerűen elárulta neki, hogy tényleg ő gyilkos. Ő pedig elbeszélte ezt a többi rabtársainak. Így ez eljutott a vizsgálóbíró fülébe, aki maga elé vezette te és kivallattatta. Z. Feketé né neki ugy mondotta el a gyilkosságot, hogy ő csak hármat lőtt az áldozatra, a többi lövést más tette és azt mondta a vádlott, hogy tudta, hogy Cs. Tóthné állapotos és hogy a revolvert valami Amerikából jött embertől kapta.

Z. Feketé né tagadja, hogy a tanunak mondott volna valamit a gyilkosságról. A tanu hazudik. Szembesítik a őket. A tanu erősíti a mondottakat. Z. Feketé né szemrehányásokkal illeti, veszekedik vele. A tanut megeskeik.

Több tanu kihallgatása.

Ezután kihallgatták még Nagy Juliánát, Nagy Sándort egyikét azoknak, aki a meggyilkolt asszony megtalálásánál jelen volt. Majd Cs. Tóth Andrást, a vádlott Cs. Tóth Imre apját, aki nagyon keveset tud az ügyre vonatkozólag mondani.

Id. Cs. Tóth Andrásné tanu Cs. Tóth vádlott édesanyja, elmondja hogy a fia a legjobb egyetértésben élt a feleségével. Beszél a levél megtalálásáról.

Ifj. Cs. Tóth András tanu a vádlott testvére olvasta fel a levelet, amit találtak.

Kálmán Ferenc tanu nem tud semmit arról, hogy részes lenne Cs. Tóth Imre ebben a gyilkosságban. Tagadja, hogy Cs. Tóth Imre valamikor ő előtte gunyolta volna a menyasszonyát.

Ifj. Nagy László és Somosi Lajos a talált pisztolyokról beszélnek.

Kardos Samu védő előterjesztéssel él. Mivel Bessei András fogházormester és Szepesi fogházfelügyelő előt ismerte be először Z. Feketé né tettét és mivel ezek előtt Cs. Tóthot nem vádolta be, kéri ezeknek tanukénti kihallgatását. A tárgyalást holnap folytatják.

Szerkesztői-posta.

Sportfi. Az „against time“ (olv. agenszt tájm) angol sport kifejezés, nálunk ritkábban fordul elő. Azt jelenti szó szerinti, hogy az idő ellen. Ama versenyeiket nevezik így, amelyeknél a versenyzőknek a kitűzött távolságot bizonyos, előre meghatározott idő alatt kell befutni. Ilyen jellegű futamok főleg az ügétő versenyeknél fordulnak elő. Az „agéd“ (olv. é d s d) szintén versenyjelentéseknél használt kifejezés, annak jelzésére, hogy a ló túl van a hatodik évén s mint ilyen, a legmagasabb korcsoportba sorozandó.

Emil. Nagyon rossz helyen kopogtat, a midőn azt hiszi, hogy a becsületben megöszült „Szabadság“ tért ad családok meghurcoltatásának. Ilyesmivel többé nálunk ne próbálkozzék, mást se tegye, mert olyan hat hónapot kap érte, mégha nyílttérben is cselekszi, mint a pinty!

STOÓSZ

elsőrangú klimatikus gyógyítóhely.

Viz-gyógyintézet

A bauj-Tornamegye.

Fekszik 650 méterre a tenger színe fölött, pompás fenyvesek között, a szelek ellen teljesen védett völgyben. Klimája enyhe. Levegője tökéletesen pormentes, sétányai gondozottak, ivóvize páratlan és tavaszi-meg őszi időjárása kellemes. Az észszerű viz-gyógyimód, villamozás, massage és tejjógyimód DR. FEJÉR FERENC volt poliklinikai gyakornok Winternitt tanár udv. tanácsos osztályán s a Dr. Schweinburg-féle (Zuckmantel, Silésia. sanatórium és vizgyógyító intézet volt első assistense főfelügyelete alatt alkalmaztatnak.

A szobaárak igen mérsékeltek. Az ellátás kitűnő és olcsó. Az elő- és utó-idény alatt jelentékeny árleengedés.

Fürdőevad: május 15-től szeptember 30-ig.

Posta távirtda helyben. — Vasuti állomás Mecenzé. — Kimerítő prospektust kívánatra küld a fürdőigazgatóság.

Magyar Allam Vasutak menetrendje

1905. október hó 1-től.

Debrecenből indul		óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	30
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57
Budapest — Nagyvárád felé —	d. u.	8	30
Budapest — Nagyvárád felé —	este	10	35
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	51
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	22
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	25
	reggel	5	35
	reggel	5	44
	d. e.	8	09
	d. e.	8	16
H.-Böszörmény	d. u.	11	11
B.-Sz.-Mihály	d. u.	11	20
felé	d. u.	4	34
	d. u.	4	47
	este	7	—
	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasutól	reggel	4	35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4	56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4	56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	5	16
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51
Bpestre érkezik:			
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35
Budapestről Debrecenbe indul:			
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35
Az éjjel 12 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—
(P.-Ladánygy. v. átszállással)	este	9	15
Debrecenbe érkezik:			
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	8	28
Budapest—Nagyvárád f. gyors	este	6	48
Budapest—Nagyvárád felől —	éjjel	9	24
Budapest—Nagyvárád felől —	d. u.	8	29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	46
Szatmár—M.-Szigetről — — —	d. u.	4	12
Csak M.-Szigetről — — —	este	10	11
Szatmár felől — — —	este	6	40
Kassa—Miskolc felől — — —	este	8	13
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	d. e.	11	31
	reggel	7	33
	d. e.	7	40
	este	6	22
	este	6	28
	d. u.	8	29
	d. u.	8	35
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	7	44
F.-Abony felől m. á. vasutól —	d. u.	7	54
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25
O.-Kócs—Polgár felől vás. hoz	reggel	5	35
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	16
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8	18

Tavaszi és nyári idény 1906. évre.
VALÓDI BRÜNNI SZÖVETEK.
 Egy szelvény ára 3/0 mtr. (K 7.—, 8.—, 10.— jócskán hosszú, teljes férőhely (K 12.—, 14.— jobb (valódi) tányra elegendő (kabát, K 16.—, 18.— finom (valódi) nadrág és mellény) csak (K 21.— legfinomabb (valódi) yapjuból.)
 Egy szelvény fekete szalon öltözyre K. 20.—, valamint felöltő szövetek, turista-loden, selyem-kangarn stb., gyári árban az elismert szolid posztógyári raktár által.
Siegel-Imhof, BRÜNN.
 Minták ingyen és bérmentve. Mintaszerinti szállításért felelősséget vállalok. A magánvevőre óriási előnyök hárulnak, hogy szöveteket fenti cégnél közvetlen gyári piacon rendelheti.

Margit fürdő intézet Debreczenben

Uszoda megnyitás.

Van szerencsém a n. é. fürdőző közönséget értesíteni, hogy a kedvező időjárás következtében

fedett és langyos meleg vízzel megtöltött uszodámat megnyitotta m.

Az uszás tanítást J Á S C H Ó M I K L Ó S szakavatott uszó-mesterem végzi.

Az uszoda mindennap { Reggel 6 órától déli 9 óráig Férfiak.
 " 9 " " 12 " Nők.
 Délután 1 " este 8 " Férfiak
 255-4-1. részére áll rendelkezésére.

Idény bérlet-jegy személyenkint 14 korona.

Minden bérelő egy saját uszó ruhát és egy lepedőt köteles magával hozni, és annak gondozását az uszó mesterre bízni.

Az uszás tanítás iránt kérem az uszó-mesterhez fordulni.

Szives látogatást kér tisztelettel

a tulajdonos.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil féle viasz-kenőcs keménypadló számára.
 Keil féle „Glasur“ fénymáz 90 fill.
 Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
 Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél Debrecen.

Tavaszi idény.

Építkezéshez: **vasgerendák, porcellan és vaskályhák, konyhák.** Építkezési vasalások. **Művészeti cikkek és sze-számok, minden iparághoz, fürdő kádak, jég szekrények, vasbutorok, gyermek-kocsik, kertészeti felszerelések, kerti padok és butorok, Minimax tüzoltó készülék, Önműködő ajtózárok, kerítésnek való tűskés sodrony és sodrony fonat.**

Tóth Gyula
 vasnagykereskedő, Debrecen, 20 és 27.

Ar ajánlati felhívás.

Az ev. ref. főiskola főépületén és mellék házainál a folyó évi július és augusztus hóban végzendő évi rendes javítási munkálatokra vonatkozólag, melyek között a kőműves munka: 2160 koronával, a festő és mázoló munka: 1245 koronával utalványoztatott elő, az érdeklött iparosok ár ajánlatra hivatnak fel. Az ajánlatok **f. évi június hó 5. déli 12 óráig** a főiskolai háznagyi hivatalba nyújtandók be, hol az esetleg szükséges felvilágosítások a hivatalos órák alatt addig is megszerezhetők.

A főisk. gazdasági tanács,
építési bizottsága

Védjegy: „Hergoyi“

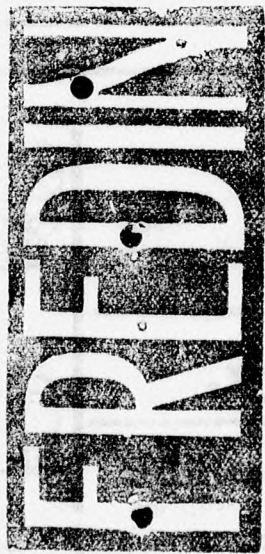
A Liniment Capsici comp.
a Hergoy-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult hatásos, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalom-csillapító szernek bizonyult kőzvényét, cseréni és meghűléseknél bedörzselés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Sülyny hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosan legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Hergoy“ védjeggyel és a Richter orv. jeggyel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyeslővén minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Tördi József gyógyszerészműt., Budapest.

Richter gyógyszerára
az „Arany arconánhoz“, Prágában.
Kisbörzsönyi út 10. Műcsarnok szék 60.

Csak
Selle és Kary

legjobb

tisztító-szerét

vásároljuk minden finom lábelire.

Sárga és Fekete.

Kiváltképen ajánlatos,
Boxcalf, Oskaria, Chevreaux és Lakk-lábelikre.

Bécs, XIII.

Cement, Gipsz, Disztégla,

beocsini, portland és román cement

csak nálam kapható gyári áron első minőségben. — **Szukator és alabastrom gipsz** első rendű gyártmány. — **Falburkoló téglák sárga és szinben** a Vidéki megrendelésre kiváló gondot fordítok.

Stegmüller Arpad.

Debrecen, Kölcsei-utca 3. — Telefon 255.

253-6-4.

MAYFARTH PH. és Tsa.

szabadalmazott

önműködő „Syphonia“-ja mégis a legjobb permetező

szőlőknek, komlós ültetvényeknek, gyümölcsfa-károsítók kiirtására.

levélbetegségek ellen való védekezésre, a szegecs és tor-máncs stb. megsemmisítésére.

Hordozható és kocsira szerelt permetezők 10, 15, 60 és 100 liter folyadék számára petroleum keverő-készülékkel vagy anélkül.

Tessék ábrázolatot és leírást kérni a cégtől

MAYFARTH PH. és Tsa.

gépgyárak, különleges gyár borsajtók és gyümölcsértékesítő gépek számára

Több mint 560 arany-, ezüst éremmel stb. kitüntetve.

Bécs III, Taborstrasse 71.

Kimerítő képes árjegyzékek ingyen. — Képviselek és viszontelárusítók kívántatnak.

Csikes Ernő férfi szabó

DEBRECEN, Főtér 58. sz. Bank-palota.

Uri, polgári, katonai, papi és mindentéle egyenruhák a legújabb divat szerint készítettnek. — Dus raktár bel és külföldi szövetekből.

• Vidéki megrendeléseket gyorsan eszközöl •